

Arkivsaksnr.: 2023/13692 Dokumentdato: 01.09.2023

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
67/23

Møtedato:
14.09.2023

Universitetets forvaltning av statens eierinteresser

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Styresak 12/16 [Oppdatering av retningslinjer knyttet til Reglement om statlige universiteter og høyskolars forpliktende samarbeid og erverv av aksjer](#)
- Styresak 152/16 [Mål for universitetets eierskap i aksjeselskap](#)

Saken gjelder:

Denne saken gir status for universitetets forvaltning av eierinteresser i aksjeselskap pr. august 2023.

Saken gir en overordnet oversikt over de selskapene som universitetet forvalter på vegne av staten og deres formål. For mer detaljer om selskapenes formål, eierforhold, styrerepresentasjon, årsrapporter mm, vises det til nettside om [universitetets eierinteresser](#).

Selskapene følges opp i henhold til årsplan for UiBs eierstyring. Dette innebærer blant annet deltakelse på generalforsamlinger og eiermøter samt nødvendig dialog med selskapsledelse og styremedlemmer om prinsipielle og vesentlige forhold. I saken blir det redegjort for forhold relatert til selskaper som har hatt spesiell oppmerksomhet i 2022/23, og det utdypes hvordan Universitetsdirektøren ønsker å innrette eieroppfølgingen det kommende året.

Forslag til vedtak:

Styret tar fremlagte oversikt og redegjørelse om forvaltning av eierinteresser til orientering.

Tore Tungodden
Universitetsdirektør

01.09.2023/Kirsti Robertsen Aarøen/Per Arne Foshaug

Vedlegg: Saksframstilling

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:

Møtedato:
14.09.2023

Arkivsaksnr:
2023/3692

Universitetets forvaltning av eierinteresser

Prinsipper og strategi som ligger til grunn for universitetets eierstyring

Universitetets eierstyring skjer med utgangspunkt i prinsipper og strategi for eierstyring gitt i følgende styresaker:

- Styresak 12/16: Interne retningslinjer for oppfølging av UiBs eierinteresser.
- Styresak 152/16: Mål for UiBs eierskap i aksjeselskap som blant annet fastsetter at universitetet skal utøve sitt eierskap gjennom
 - I. Deltakelse i selskapenes generalforsamlinger
 - II. Oppnevning og oppfølging av styret
 - III. Mål og resultatoppfølging

Universitetsstyret skal årlig bli orientert om UiBs eierinteresser. I saken gis det oversikt over hvordan selskapene som universitetet forvalter på vegne av staten blir fulgt opp. I tillegg blir det redegjort for forhold relatert til noen av selskapene som har hatt spesiell oppmerksomhet i 2022 og første halvår 2023. I saken er det også utdypet hvordan Universitetsdirektøren ønsker å innrette eieroppfølgingen i det kommende året.

Universitetets hel- og deleide aksjeselskap – spesielle forhold gjennom året

UiB orienterer årlig Kunnskapsdepartementet (KD) om sin deltakelse i selskapene som UiB har eierandeler i. Dette skjer gjennom forberedelser til sektorens årlige innspill til statsrådets beretning til Riksrevisjonen. KD ber om særskilt redegjørelse for selskaper som sektoren er majoritets-eier i. Med bakgrunn i dette redegjør UiB for følgende fire selskaper: Norce AS, VIS AS, UIB Eiendom AS og Unifond AS.

I det følgende kommenteres kort noen forhold som har vært tema i UiBs eierdialog og som det er redegjort for i innspill til statsrådets beretning til Riksrevisjonen.

Norwegian Research Centre AS - NORCE

Det har de siste årene vært endringer i ledelsen og organiseringen av NORCE. Ny styreleder Marianne Marthinsen kom på plass i oktober 2022. Ny administrerende direktør Camilla Stoltenberg vil være på plass fra høsten 2023.

NORCE er fra 2021 organisert i tre divisjoner: Energi og teknologi, Helse og samfunn og Klima og miljø. Det ble parallelt gjennomført en omorganiseringsprosess i administrasjonen. Selskapets organisering er i ferd med å sette seg.

NORCE har siden etableringen solgt flere datterselskaper som er startet opp basert på resultater og innovasjoner fra tidligere forskning i selskapene som var forløper til NORCE. Salgene har gitt NORCE god likviditet. Midlene som er frigjort som følge av salgene, skal bidra til utdelinger innenfor ulike strategiske formål i konsernet.

For å sikre skjerming av denne kapitalen er NORCE Holding AS under etablering som et holdingselskap over morselskapet (jf. styresak 57/ 2023). Selskapet skal ha som formål å forvalte konsernets formue og eierskap i aksjer i datterselskaper i konsernet. Verdiene i

NORCE Holding AS vil på den måten være adskilt fra den øvrige driften i NORCE. Avkastning på midlene i NORCE Holding AS er tenkt ført tilbake til forskningsaktivitet i konsernet som et internt forskningsfond i konsernet. Reorganiseringen er forretningsmessig begrunnet basert på prinsipper om god eierstyring og selskapsledelse og i tråd med konsernets strategi.

Dette er forhold som spesielt har vært tema i den eierdialog om er gjennomført, både i 2022 men også i den pågående eierdialogen nå i 2023.

Vestlandets Innovasjonsselskap AS – VIS

Den økonomiske situasjonen har hatt stor oppmerksomhet i VIS. Selskapet har hatt økonomiske utfordringer og har over tid arbeidet for å få økonomisk balanse og øke inntektene fra salg av aksjer og lisenser. For å styrke økonomien deltok eierne i 2020 i en emisjon. Selskapets økonomiske mål ble ikke nådd i 2021, og det ble i 2022 iverksatt en plan med mål om balanse i kontantstrøm fra driften innen 2024. Planen innebærer en ytterligere omstilling av organisasjon, kompetanse, prosesser og systemer. Eierne ble i ekstraordinær generalforsamling 17.01.23 orientert om endrede rammebetingelser som påvirker vedtatt plan. Som resultat av endringen budsjetterer VIS med driftsmessig underskudd i størrelsesorden 3,1 MNOK i 2023 og 1,2 MNOK i 2024.

Universitetet i Bergen er av den oppfatning at selskapets driftssituasjon er stram, men i samsvar med plan. Den økonomiske situasjonen til selskapet er et sentralt tema i eierdialogen.

Unifond AS

Unifond AS har som formål å bistå, koordinere og administrere stiftelser eller andre organisasjonsformer som etter sine vedtekter skal forvaltes av Universitetet i Bergen når det er inngått særskilt avtale om dette. I den forbindelse skal selskapet kunne inngå avtaler med kapitalforvaltere relatert til forvaltningen av kapitalen for stiftelsene. De to siste årene har investeringsstrategi og bærekraftmålsetninger, som ligger til grunn for valg av investeringsløsninger for stiftelsene, hatt særlig oppmerksomhet. UiBs innspill har i den sammenheng vært en tydelig anmodning om at Unifond skal jobbe for å utarbeide avtaler for gode og bærekraftige investeringsløsninger.

I 2022 ble det forberedt en anbudsprosess med mål om en fornying av stiftelsenes investeringsstrategi og bærekraftmålsetninger. Det er gjennomført dialog med flere kapitalforvaltere, og det er utarbeidet plan for anbudsprosess for avtale om forvaltning av stiftelsenes midler. Det pågår videre en prosess for gjennomgang av stiftelsenes investeringsstrategi og bærekraftmålsetninger spesielt sett opp mot EUs taksonomi-forordning.

UIB Eiendom AS

UiB Eiendom AS skal på ikke ervervmessig grunnlag eie og stille til disposisjon for Universitetet i Bergen fast eiendom til bruk for forskning og undervisning og dertil knyttede funksjoner. Selskapet eier og leier ut til universitetet seksjoner i Thormøhlensgate 55 og hele 55 A.

Selskapet har etter oppdrag fra universitetet, også finansiert og gjennomført ombygginger i noen av eiendommene. Innbetalt leie går til nedbetaling av renter og avdrag. Universitetet kan i hele leieperioden overta eiendommen(e) ved å innfri gjenværende lån.

Selskapet har sammen med universitetet utarbeidet en oversikt over vedlikeholdsbehov for bygningsmassen. Det er behov for vedlikehold og oppgradering av bygningsmessig infrastruktur, og det planlegges vedlikeholdsarbeider i størrelsesorden 70-80 MNOK de neste årene. Dette er nødvendig for å opprettholde bygningsmassens bruksverdi. Tiltakene vil bli finansiert ved at selskapet tar opp nye lån tilsvarende utgiftene.

Selskapets inntjening er i samsvar med avtaleforholdet til Universitetet i Bergen. Inntektene er tilpasset kostnadsnivået gjennom leie- og driftsavtaler. UiBs vurdering er at selskapets kapital situasjon er god.

Relevante opplegg for og tema i eierdialogen framover

UiB legger statens prinsipper for god eierstyring til grunn for sin styring av sine eierinteresser. I saker som krever det, skjer behandlingen i selskapenes organer (for eksempel gjennom ekstraordinære generalforsamlinger eller eiermøter). Universitetet i Bergen følger opp selskapet gjennom dialogmøter mellom universitetsledelsen og selskapet sin administrasjon.

Universitetets retningslinjer for forpliktende samarbeid og erverv av aksjer, fastsatt i februar 2016, spesifiserer hvordan eierskapet skal forvaltes, og hvordan rapportering og dokumenthåndtering skal skje. I desember 2016 vedtok Styret mål for oppfølging av sine eierinteresser og disse er førende for oppfølging av selskapene. Sak om eierstyring fremlegges årlig for styret og det utarbeides konkret årshjul for eieroppfølging.

Praksis med oppfølging i samsvar med årshjul videreføres. Innretningen av eieroppfølgingen vil videreutvikles gjennom økt systematisering av dialog, målretting av tema og strukturert oppfølging av relevante forhold.

Selskapene har ulike utgangspunkt og er opprettet med ulike formål, og et viktig tema vil være i hvilken grad selskapene oppfyller formålet sitt. Eierskapsmeldingen, som ble behandlet av Stortinget høsten 2022, gir konkrete føringer for relevant eierdialog og minner også om statens 10 prinsipper for god eierutøvelse. I meldingen framheves blant annet tema innen bærekraft og nivå på lederlønning. Riksrevisjonens har i sin revisjon av UiB stilt spørsmål om hvilken dialog universitetet har hatt knyttet til selskapenes IKT-sikkerhet. Dette vil også ble adressert i den framtidige eierdialogen med selskapene.

Kunnskapsdepartementet (KD) har videre gitt føringer for neste års rapportering av vår eieroppfølging. Dette som innspill til statsrådets beretning til Stortinget. Fra og med 2023 er innretningen endret, og det bes om meget detaljerte redegjørelser knyttet til eieroppfølging av de selskapene som UH-sektoren har majoritetseierskap i. Dette dreier seg for vår del om NORCE AS, VIS AS, Unifond AS og UiB Eiendom AS. Det kreves også at vi som forvaltere av statlig eierskap pålegger selskapene å gjennomføre ordinær generalforsamling tidlig på våren slik at vi kan rapportere status for selskapene innen 1/5-2024. Unifond AS, UiB Eiendom AS og VIS AS vil kunne tilpasse seg dette. NORCE AS formidler derimot at de som konsern finner dette vanskelig. Dette vil være tema som følges opp i eierdialogen.

Detaljerte planer for oppfølging av selskapene framgår av Årsplan for eieroppfølging 2023/24. Planen følges opp av rektor og universitetsdirektør. Det legges også opp til dialog med styremedlemmer for noen av selskapene.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

Universitetet i Bergen deltar med ulike eierandeler i eksterne selskaper. Selskapene er opprettet for å ivareta ulike formål, men eierskapet har som fellesnevner at det bidrar til å øke UiBs handlingsrom for å nå både egne og sektorpolitiske mål.

Erfaringene viser at slik deltakelse i perioder krever stor oppmerksomhet, og et systematisk arbeid med eierstyring er viktig. Dette innebærer å gjennomføre eiermøter og eierdialog, delta på generalforsamlinger og sikre oppfølging av selskapene gjennom styreutnevning og følge opp styremedlemmene gjennom året.

Eierskapsmeldingen lagt fram for Stortinget, legger føringer for tematikk og minner om statens 10 prinsipper for god eierutøvelse. Et viktig moment er å skape klarhet i om

selskapet oppfyller det faglige formålet. I tillegg er det viktig å følge opp at selskapene arbeider i samsvar med relevante strategiske føringer UiB har for sin øvrige virksomhet.

01.09.2023/Kirsti Robertsen Aarøen/Per Arne Foshaug